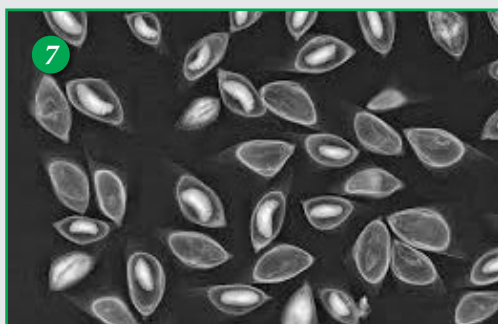
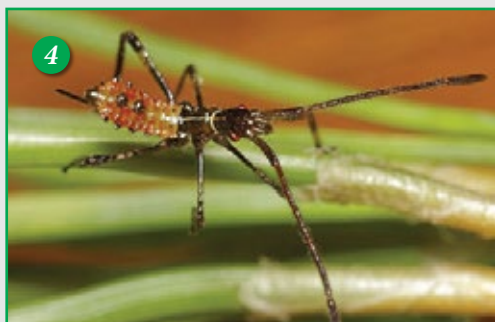
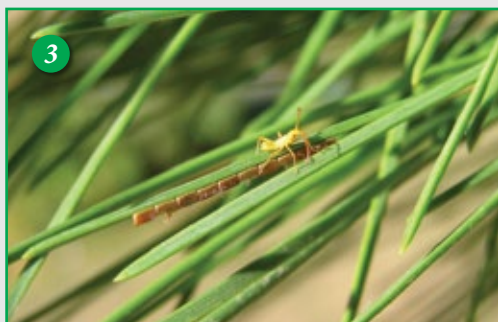

Iščemo karantenske in druge gozdu nevarne organizme

Storževa listonožka (*Leptoglossus occidentalis*)

Dr. Andreja Kavčič, Oddelek za varstvo gozdov,
Gozdarski inštitut Slovenije (andreja.kavcic@gozdis.si)

Žametasti kozliček

LATINSKO IME

Leptoglossus occidentalis Heidemann, 1910

RAZŠIRJENOST

Storževa listonožka je stenica, ki izvira iz zahodnega dela S Amerike. S človekom in po naravni poti se je razširila zunaj tega območja in osvojila različne dele sveta. Zdaj to vrsto najdemo v večjem delu Mehike, ZDA in Kanade, v večini evropskih držav, na Bližnjem vzhodu, v Tuniziji, Kazahstanu, Rusiji, Koreji in na Japonskem (Slika 1). V Evropi so to invazivno tujerodno stenico prvič našli v Italiji leta 1999. Kmalu zatem (2003) so vrsto prvič zabeležili v Sloveniji, blizu Komna na Krasu, kamor se je najverjetneje razširila po naravni poti iz Italije.

GOSTITELJI

Gostitelji storževe listonožke so različne vrste iglavcev. Odrasle stenice in ličinke se hranijo na cvetovih, mladih storžih in semenih, ki jih prebadajo in izsesavajo hranljivo vsebino. *L. occidentalis* lahko najdemo zlasti na boru (*Pinus* sp.) in duglaziji (*Pseudotsuga menziesii*), pojavlja pa se tudi na drugih vrstah iz družine borovk (*Pinaceae*), kot so smreka (*Picea* sp.), jelka (*Abies* sp.), macesen (*Larix* sp.), cedra (*Cedrus* sp.), brin (*Juniperus* sp.) in čuga (*Tsuga* sp.). V toplejših območjih se storževa listonožka občasno hrani na listavcih (*Citrus* sp., *Pistacia* sp.).

OPIS

Odrasla storževa listonožka je 15–20 mm dolga in 5–7 mm široka stenica rdečerjave barve. Od sorodnih stenic se razlikje po listastih razširjivah na golenih zadnjih nog in po tanki, beli, cikcak črti, ki poteka prečno čez sredino prvega para kril (Slika 2). V Evropi ima stenica eno ali dve generaciji na leto, odvisno od nadmorske višine in lokalnih podnebnih razmer. V drugi polovici pomladi iz prezimovališč pridejo odrasle stenice, ki se začnejo prehranjevati in se pariyo. Konec spomladi in v začetku poletja (maj–junij) oplojene samice na gostiteljeve iglice odlagajo sodčasta, svetlo- do rdečerjava jajčeca, velika približno 2 x 1 mm, ki jih nanizajo v vrsto vzdolž iglice (Slika 3). Po dveh tednih se iz jajčec izležejo ličinke (nimfe), ki so sprva drobne, oranžne ter brez kril (Slika 4), z razvojem pa postajajo vse bolj podobne odraslim stenicam (nepopolna preobrazba) (Slika 5). Razvoj ličinke traja približno pet tednov in ima pet stopenj.

Mlade ličinke *L. occidentalis* se sprva hranijo samo z gostiteljevimi iglicami. Odrasli osebk, ki se razvijejo konec poletja (avgust), pozno jeseni poiščejo prezimovališča. *L. occidentalis* prezimuje v skupinah pod drevesno skorjo in v drugih naravnih zatočiščih, pogosto pa si za prezimovališča izbere človekova bivališča. Storževa listonožka se hitro širi na nova območja zaradi mednarodne trgovine z gostitelji, kot slepi potnik in po naravni poti – odrasli osebk, ki so dobri letalci. *L. occidentalis* se lahko prilagodi na zelo raznolike ekološke razmere.

ZNAČILNA ZNAMENJA (SIMPTOMI)

Poškodbe zaradi storževe listonožke niso tipične. Mlade ličinke prebadajo iglice, zaradi česar se lahko na poškodovanih mestih pojavijo točkaste nekroze. Starejši osebk, ki v glavnem sesajo storže ter semena, zaradi česar lahko nastanejo deformacije zlasti mladih storžev in se zmanjša kalivost semen. Zaradi storževe listonožke lahko prezgodaj odpadejo storži. Razen jajčec, ličink in odraslih osebkov na gostitelju praviloma ni drugih znakov, ki bi nedvoumno kazali na prisotnost *L. occidentalis* (Slika 6).

VPLIV

Storževa listonožka je velika škodljivka predvsem v semenskih nasadih iglavcev, škodo pa povzroča tudi v gozdovih. Zaradi *L. occidentalis* se pridelava in kakovost (kalivost) semen (Slika 7) različnih vrst iglavcev lahko zmanjšata tudi za 80 %. V Evropi zaenkrat ni poročil o škodi zaradi storževe listonožke. *L. occidentalis* je nadloga, ko pozno jeseni išče prezimovališča v urbanih območjih in v velikem številu naseli človekova bivališča. Stenica ne pika, ne grize in ni nevarna za zdravje ljudi in živali. V obrambi izloči smrdljivo tekočino, ki pa ni strupena.

MOŽNE ZAMENJAVE

Storževi listonožki so podobne nekatere druge vrste stenic, vendar nobena od njih nima listasto razširjenih goleni zadnjih nog (Slika 8).

DODATNE INFORMACIJE

- Portal o varstvu gozdov (www.zdravgozd.si)
- Portal Invazivke (www.invazivke.si)
- Gozdarski inštitut Slovenije (www.gozdis.si)

ČE OPAZITE OPISANE SIMPTOME ALI NAJDETE ŠKODLJIVCA,
obvestite Gozdarski inštitut Slovenije (Oddelek za varstvo gozdov) ali
o najdbi poročajte v spletnem portalu Invazivke oziroma z mobilno aplikacijo Invazivke.

Slika 1: Razširjenost stenice *L. occidentalis* (vir: CABI)

Slika 2: Odrasla storževa listonožka na boru (*Pinus* sp.) (foto: Andreja Kavčič)

Slika 3: Jajčeca in pravkar izlegla ličinka storževe listonožke (foto: Iris Bernardinelli - ERSA - Servizio fitosanitario - Friuli Venezia Giulia, Italy)

Slika 4: Mlada nimfa *L. occidentalis* (foto: Tristan Bantock, www.britishbugs.org.uk)

Slika 5: Starejša nimfa *L. occidentalis* (foto: Dare Fekonja, PMS)

Slika 6: Odrasla stenica *L. occidentalis* na duglaziji (*Pseudotsuga menziesii*) (foto: William M. Ciesla, Forest Health Management International, Bugwood.org)

Slika 7: Rentgenska slika praznih in nekalivih semen duglazije (*P. menziesii*), iz katerih je storževa listonožka izsesala hranilno tkivo (endosperm) – na sliki semena s temno vsebino, (foto: D. Kolotelo. http://web.forestry.ubc.ca/fetch21/FRST308/lab2/leptoglossus_occidentalis/leaf.html)

Slika 8: Storževi listonožki podobna stenica *Gonocerus acuteargulatus* (foto: Tim Faasen, PMS)

Tisk in oblikovanje publikacije je izvedeno v okviru projekta LIFE ARTEMIS (LIFE15 GIE/SI/000770), ki ga sofinancirajo Evropska komisija v okviru finančnega mehanizma LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor, Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Priprava prispevka je bila izvedena v okviru projekta CRP Uporabnost ameriške duglazije in drugih tujerodnih drevesnih vrst pri obnovi gozdov s saditvijo in setvijo v Sloveniji (V4-1818).

